

FAST FORWARD. DORDRECHT OVER 100 JAAR

door de ogen van kunstlievend Picturalid: **Jasper Meijer**

Wie is Jasper Meijer? Een vitale begin-vijftiger, opgeleid als industrieel ontwerper aan de TU Delft. Als zodanig heeft hij jaren in de industrie en de telecom gewerkt. Daarna is hij in de zorg terechtgekomen en is hij ruim 12 jaar in diverse functies verbonden geweest aan het Albert Schweitzer ziekenhuis in Dordrecht. De laatste 7 jaar werkt Meijer in het Amphia Ziekenhuis in Breda als projectdirecteur nieuwbouw en sinds kort ook als bedrijfs-manager radiologie. Hij is een fervent kunstliefhebber en is als vrijwilliger actief in het culturele leven van Dordrecht. Zo heeft hij o.a. in het bestuur gezeten van Muziektheater Hollands Diep en is hij al 5 jaar voorzitter van de Vereniging Dordrechts Museum.

Samen met Jasper Meijer mocht ik in het nog voor publiek gesloten Pictura de tentoonstelling Fast Forward bezichtigen. Na een korte introductie door Geerten ten Bosch begonnen we met onze rondgang langs de werken.

GROTE ZAAL

Art van Triest: Grids

Ina Boiten: *Al deze metalen grids, wat zegt dit werk jou?*

Jasper Meijer: Het is handwerk, aan elkaar gelast. Het doet me heel erg denken aan het ontwerpen, waar je met punten werkt die je met elkaar verbindt. Volgens mij is het thema water, golven. Water is heel fluïde en daar tegenover het harde materiaal.

Ina: *Achter het rechthoekige grid op de muur zie je schaduwen.*

Jasper: Dat is het bijzondere hiermee. Door de schaduwen krijg je ook een gigantische dieptewerking. Door er langer naar te kijken zie je weer andere vormen ontstaan. En als je de schaduwen erbij betreft wordt het opeens driedimensionaal.

Ook bijzonder die punt die uit dat strakke grid naar voren steekt.

Ja. Die zie je pas als je langer kijkt. Als je er recht voor staat zie je het niet en is het een heel ander beeld. Je ziet dan ook niet zo goed wat nu naar voren komt en wat naar achteren staat.

Het is veel ingewikkelder dan je op het eerste gezicht zou denken.

Maar als je heel goed kijkt hoe het gemaakt is, heel symmetrisch eigenlijk. Dit zijn horizontale lijnen, dit zijn verticale lijnen. Alleen doordat het naar voren komt ontstaat er diepte.

En daardoor lijkt het ook zo golvend.

Menno Hiele

En dan komen we opeens in de natuur terecht. Deze houten schragen vormen wel een contrast met de levende planten die er tussen staan. Als mensen eromheen lopen dan gaan de pompen lopen en gaat het water circuleren in de bakken, waardoor de planten kunnen groeien.

Het heeft iets van een trap, waarop de planten klimmen. En al groeiende het hele staketsel omhoog stuwende.

De wandsculpturen zijn van dezelfde kunstenaar die de bomenwandeling gemaakt heeft hier in Dordrecht langs 100 jaar oude bomen. En de schors van enkele bomen heeft hij gefotografeerd en op allerlei manieren in 3D bewerkt en in lagen op elkaar geplakt.

Het is net of het een stad van boven gezien is.

Annemieke Alberts

Dit is haar schilderij 'U.S.O. Unidentified Standing Objects'. Heel wonderlijk procedé, allemaal lagen over elkaar. Die veegt ze dan weer gedeeltelijk uit en de resten daarvan blijven een beetje zichtbaar. Het lijken net aquarellen.

Door de verschillende subtiele kleuren wordt het wel heel bijzonder, vind ik. Maar geometrisch opgezet, heel systematisch. Heel georganiseerd door die lijnen, waardoor de rechtopstaande blokken, schijnbaar ongeorganiseerd, toch precies op hun plek staan. Dat geeft rust.

Ze schildert een soort ruimte waar je toch geen vat op kunt krijgen.

Ja, het is ruimte, maar het symboliseert ook een hoop leegte. Door die lijnen die weglopen. Het is wel een ruimte, omdat het ook aan de bovenkant een afbakening heeft.

Je hebt ook net het gevoel of je er in kan. Of het een ruimte is als in een kerk. Die blokken doen me ook denken aan het Denkmal in Berlijn.

Het Holocaustmonument, ja. Daar heb je geen ruimte tussen de blokken. Dat is daar bijzonder. En hier heb je juist wel die ruimte. Het lijkt ook een beetje op Stonehenge. Die grote steenblokken, waar je wel denkt, wat moet ik er eigenlijk mee. Maar het maakt wel indruk.

Aan de overkant twee schilderijen, speciaal voor Fast Forward gemaakt: 'We shall overcome'. Allebei met water en in vogelvluchtperspectief. Dat heeft wel iets met toekomstig Dordrecht te maken. Verdrongen stad.

Ja, hier dat dakje dat net boven de waterspiegel uitkomt.

En daar iets dat je de GroteKerkstoren zou kunnen noemen. En het spitsje van het torentje op de viering.

Weer die verticale lijnen. Een soort laserstralen of antennes. Iets wat energie naar boven stuurt, lijkt het.

Verdrongen zijn en dan toch nog contact willen maken. En daarachter dat lijkt wel de zee.

De horizon die je kan zien als je aan het strand staat. Het roept wel een desolaat gevoel op, heel veel verlatenheid ook.

DERDE ZAAL

Er hangt hier nog een drieluik van Annemieke Alberts. Toekomstachtig met gebouwen op palen.

Dit lijkt nog een fase voor die andere schilderijen. Een drieluik geeft meteen ruimte.

Ondanks dat er wat afstand tussen de delen zit loopt het toch door. Alle drie delen hebben ze balkonnetjes die naar elkaar gericht zijn.

Ja, het hoort wel bij elkaar. Wel verbondenheid met elkaar.

Leon van Kuijk

We zien hier allemaal 3D-modelletjes van hem.

Ik ben ooit afgestudeerd op 3D-printen. Er was toen één apparaat bij Philips en daar heb ik onderzoek op mogen doen. Dat ging meer over hoe dat apparaat werkte, hoe er de beste resultaten mee konden worden bereikt. Het stond toen allemaal in de kinderschoenen. Als je nu kijkt wat de mensen allemaal zelf kunnen op de computer.

Dit is een soort boot op poten, denk ik. Kijk die kleine goudkleurige mensfiguurtjes overal op.

Hier ook een soort stralen of het een spaceship is. Dit zou ook het thema Dordrecht over 100 jaar zijn?

Allemaal toekomstige stad. Dat kan je aan die grotere modellen op de tafel beter zien.

Ja, inderdaad. Het lijkt of het allemaal met afvalmateriaal is gemaakt. Oude radiobuizen, etc.

Deze kan lopen op een soort rupswielen.

Dat doet me een denken aan een film, een woestijn waar rare apparaten in rondreden. Of we dit echt gaan meemaken, vraag ik me af. We willen toch ook wel iets mooiers? Als men nu gebouwen ontwerpt dan probeert men er toch iets van een eenheid van te maken. Het is intrigerend, maar het lijkt een samenstel van toevalligheden. De huidige stad is ook opgebouwd uit toevalligheden. Er is wel stadsplanning, maar het is het mooiste als het zich vanzelf ontwikkelt. Ongeordend, maar toch natuurlijk gegroeid

Dan is dit linkermodel misschien toch meer één plan.

Die heeft propellers waarmee je de lucht in kan waarschijnlijk. Een soort drone, die kan opstijgen.

Onder het daklicht het grote model op hoge poten. Volgens Van Kuijk verwijst het naar de maanlander, die de eerste mens op de maan zette.

En op de grond weer dat poppetje op een trapje. Ik begrijp die afmeting eigenlijk niet. Het is heel klein in vergelijking met het bouwsel erboven.

Als dat een stad zou zijn, dan kan het wel kloppen. Ik zie geen televisieantennes.

Dat is in de toekomst misschien niet meer nodig

Deze print is van dezelfde kunstenaar?

Ja, die is ook van Léon van Kuijk. Een soort stadsplattegrond waar geen duidelijke weg in is te vinden. Waarin je kan verdwalen.

Het is inderdaad een platgeslagen ontwerp van wat we hier eerder zagen. Hele strakke lijnen. Het gaat ook niet in elkaar over. Je ziet gewoon lagen; dat wit over zwart.

KELDER

Anna Berendsen

(via een trap in de Grote Zaal komen we in de kelder-ruimte met haar kleurige lichtende boom.)

Dit is haar idee van de toekomstige boom. In plaats van vruchten heeft deze boom lampen. Het zijn kleurige led-kweeklampen en die beschijnen de planten eronder.

De boom is lichtgevend? Zulke bomen zouden dan de straten kunnen verlichten in plaats van lantaarnpalen. Net als die beestjes die lichtgeven in het donker, vuurvliegjes. Zonder het licht van de boom kunnen in het donker de plantjes eronder niet groeien.

(Anna Berendsen komt zelf in de kelder met een gieter om de planten water te geven. Ze vertelt dat ze dit project begonnen is met eetbare planten in haar eigen kelder. En dat er verschillende kleuren kweeklampen zijn. Geel: bootst de zon na; blauw: stimuleert de groei; rood-oranje: bevordert de bloei. Anna heeft voor die kleuren gekozen omdat alles een beetje wordt beïnvloed en ook omdat die samen een mooie combinatie vormen. Tenslotte laat ze zien dat er allerhande planten onder de lichtgevende boom groeien, zowel bloemen als groentes.)

FOYER

Daniel Arthuus

Dit is monumentaal.

Ja. Prachtig. Ook de locatie. Soort altaarachtig opstapje er voor. En licht van achteren. Eromheen.

Als in een kapel. Er staan teksten op de treden. Ik weet niet of je er op kan staan. Het is van steen, voel ik! Een grafsteen? Op de eerste tree staat 'without objective morality everything is permissible'. Dat begrijp ik wel. Maar dan komt opeens 'mortality is permissible' en op de derde tree 'without objective'. Hoezo is die sterfelijkheid toelaatbaar?

Maar helemaal bovenaan staat: Homo sapiens.

300.000BC – 2020. Het is eigenlijk het einde van de mensheid.

Dat beeldt hij hiermee dus uit. 'Homo Corrigo' noemt hij het. De gecorrigeerde mens. Je zou dan geen handen meer nodig hebben en geen hoofd, want dat wordt allemaal door robots overgenomen.

Volgens Nietzsche zijn wij de laatste mens. Dus dan eindigen we zo, alleen onze benen en voeten. Als je aan de mens denkt dan denk je vaak aan een gezicht, een hoofd. Dus met alleen benen en voeten missen we de mens.

Je ziet al die aderen op de benen, daar zouden al die functies ook in kunnen overgaan. Die zenuwen, wat je ook hebt met inktvissen en zo. Hij schijnt dit trouwens met infrarood gefotografeerd te hebben, waardoor al die aderen zichtbaar worden. Net marmer.

Ja. Mijn vader was professioneel fotograaf, dus dit herken ik ook wel weer in dit werk.

Ik vind die voeten zo indrukwekkend. Dat deed me denken aan de maanlanding, de eerste mens op de maan, de eerste stappen. Typisch dat Van Kuijk daar met zijn werk ook aan refereert.

Indrukwekkend is het zeker. Ook de locatie.

En waarom is het zo prachtig? Het geeft iets weer van het menszijn op een of andere manier. Toch ook misschien die voetafdrukken, die je op de aarde achterlaat. Eigenlijk gek hè. Al die modelletjes daar hebben allemaal poten, dus van de aarde weg. Of ze allemaal de lucht in willen vliegen en dit is juist heel geaard.

Ja, echt met beide benen op de grond. Het is voor ons heel moeilijk te vatten; Arthuus doet iets, maar wat het nu precies is, het is een gevoel dat hij probeert over te brengen.

Dat moet je toch helemaal niet beredeneren?

Nee. Je moet het ervaren.

Wat vind jij nou het mooiste werk dat we gezien hebben?

Dit werk van Arthuus vind ik echt indrukwekkend. En het schilderij met die rechte blokken van Annemieke Alberts. En ik vind dat mooi omdat het geschilderd is; ik heb een voorliefde voor schilderkunst.

Als je nou deze hele tentoonstelling overziet, wat vind je ervan? Dekt het het thema Dordrecht over 100 jaar?

Ik vind dat het tot nadenken leidt. En allemaal op een andere manier ingevuld. En ik vind het ook wel aardig dat het niet meteen vanzelfsprekend is wat je ziet. Dus dat je even moet kijken en voelen wat is de gedachte die er achter zit.

Dat vind ik eigenlijk van alle kunst. Dat zou het moeten zijn.

Ja, precies. Je kunt het ook heel praktisch bekijken: waar staan we over 100 jaar? Waar zijn we de afgelopen 100 jaar geweest en waar gaan we naar toe. Er zijn allemaal elementen uitgepikt waarvan de kunstenaars denken: wat is het belangrijkste dat er gaat veranderen.

Ik vind het ook mooi dat dit werk van Arthuus over het menszijn gaat. Die andere werken waren over water, natuur en de architectuur.

Over de omgeving, zeg maar en dit gaat puur om het menszijn. Dat zie je natuurlijk ook als je terugkijkt naar oude filmpjes waarop te zien is hoe wij dachten op welke manier de computer later ons werk zou overnemen. Philips had daar destijds een filmpje over gemaakt. Wat je zag in dat filmpje dat de vrouw in de keuken stond en allerlei handige apparaten had om te kunnen koken en de man zat achter een bureau met een computer waar hij zijn financiële werk kon doen. De hele sociale verandering die optreedt doordat de wereld verandert, dat is zo moeilijk om te voorspellen. Het is met de coronacrisis al zo lastig om op korte termijn in te schatten hoe mensen daarmee zullen omgaan. Het is best wel te voorzien waar we qua techniek e.d. zijn over 100 jaar, maar om je voor te stellen wat dat voor impact heeft op mensen en de sociale context en hoe wij daarmee omgaan, het is heel moeilijk om dat enigszins te verbeelden dan wel te omschrijven.

En daar doen deze kunstenaars een poging toe.

Ina Boiten, kunsthistorica / tekst en foto's

